

а также активное вовлечение в реализацию Концепции национальной безопасности.

Список использованных источников:

1. Кузнецова А.С. Психологические инструменты влияния на молодежь интернет-контента экстремистской направленности / А.С.Кузнецова, А.В. Хавыло // Вестник Калужского университета. – 2020. – № 1 (46). – С. 118–120.
2. Дёшина, Е.И. Молодежь как социально-демографическая группа, наиболее подверженная влиянию экстремизма и терроризма в сети Интернет / Е.И. Дёшина, А.Н. Меркулова // Обзор.НЦПТИ. – 2019. – №1. – С. 54–61.

УДК 340:004.056(476)

ИНФАРМАЦЫЙНАЯ БЯСПЕКА Ў РЭСПУБЛІЦЫ БЕЛАРУСЬ, ЯЕ ПРАВАВАЕ РЭГУЛЯВАННЕ

А.І. Пыско

УА «Беларускі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт»

Задачы пабудовы інфармацыйнага грамадства ў Рэспубліцы Беларусь вылучаюць пытанні інфармацыйнай бяспекі на першы план у сістэме забеспячэння нацыянальнай бяспекі дзяржавы. Роля інфармацыйнай бяспекі становіцца ўсё больш значнай з-за наступных прычын: пранікнення тэхнічных сродкаў апрацоўкі і перадачы дадзеных практычна ва ўсе сферы чалавечай дзейнасці; нацыянальныя інтарэсы, пагрозы ім і забеспячэнне абароны ад гэтых пагроз ва ўсіх галінах нацыянальнай бяспекі выяўляюцца, рэалізуюцца і ажыццяўляюцца праз інфармацыю і інфармацыйную сферу; чалавек, яго правы, інфармацыя і інфармацыйныя сістэмы, і правы на іх – гэта асноўныя аб'екты не толькі інфармацыйнай бяспекі, але і асноўныя элементы ўсіх аб'ектаў бяспекі ва ўсіх яе галінах; праблемы нацыянальнай бяспекі маюць яскрава выражаны інфармацыйны характар.

Законы павінны рэгуляваць адносіны суб'ектаў і аб'ектаў права ўласнасці на інфармацыю ў мэтах абароны інфармацыйнай уласнасці ад разгалашэння, уцечкі і несанкцыянаванай апрацоўкі. Прававое забеспячэнне абароны інфармацыі ўключае: прававыя нормы, метады і сродкі абароны ахоўнай інфармацыі ў Рэспубліцы Беларусь; прававыя асновы выяўлення і папярэджання ўцечкі ахоўнай інфармацыі; прававое рэгуляванне арганізацыі і правядзенні адміністрацыйнага расследавання па фактах парушэння парадку абароны інфармацыі. Дакументы, якія рэгламентуюць інфармацыю ў якасці аб'екта права: Грамадзянскі кодэкс Рэспублікі Беларусь; Закон Рэспублікі Беларусь «Аб інфармацыі,

інфарматызацыі і абароне інфармацыі» ад 10 лістапада 2008 г.; Закон Рэспублікі Беларусь «Аб дзяржаўных сакрэтах» № 621 ад 30 снежня 2011 г., Канцэпцыя Нацыянальнай бяспекі Рэспублікі Беларусь, Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь № 575 ад 09 лістапада 2010 г., Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь № 621 ад 30 снежня 2011 г.

Канцэпцыя Нацыянальнай бяспекі Рэспублікі Беларусь замацоўвае сукупнасць афіцыйных поглядаў на сутнасць і змест дзейнасці Рэспублікі Беларусь па забеспячэнні балансу інтарэсаў асобы, грамадства, дзяржавы і іх абароне ад унутраных і знешніх пагроз. Асноўныя сферы Канцэпцыі Нацыянальнай бяспекі Рэспублікі Беларусь: палітычная, эканамічная, навукова-тэхналагічная, сацыяльная, дэмаграфічная, інфармацыйная, ваенная, экалагічная.

Асноўнымі тэндэнцыямі сучаснага свету з'яўляюцца: інфармацыйная сфера ператвараецца ў сістэмаўтваральны фактар жыцця людзей, грамадстваў і дзяржаў, узмацняецца роля і ўплыў сродкаў масавай інфармацыі і глабальных камунікацыйных механізмаў на эканамічную, палітычную і сацыяльную сітуацыю. Інфармацыйныя тэхналогіі знайшлі шырокае прымяненне ў кіраванні найважнейшымі аб'ектамі жыццязабеспячэння, якія становяцца больш уразлівымі перад выпадковымі і наўмыснымі ўздзеяннямі. Адбываецца эвалюцыя інфармацыйнага супрацьборства як новай самастойнай стратэгічнай формы глабальнай канкурэнцыі. Распаўсюджваецца практыка мэтанакіраванага інфармацыйнага ціску, які наносіць істотны ўрон нацыянальным інтарэсам.

Асноўнымі нацыянальнымі інтарэсамі ў інфармацыйнай сферы з'яўляюцца: рэалізацыя канстытуцыйных правоў грамадзян на атрыманне, захоўванне і распаўсюджванне поўнай, дакладнай і своєчасай інфармацыі; фарміраванне і паступальнае развіццё інфармацыйнага грамадства, раўнапраўны ўдзел Рэспублікі Беларусь у сусветных інфармацыйных адносінах, эфектыўнае інфармацыйнае забеспячэнне дзяржаўнай палітыкі; забеспячэнне надзейнасці і ўстойлівасці функцыянавання крытычна важных аб'ектаў інфарматызацыі.

На сучасным этапе:рэалізуюцца правы грамадзян на атрыманне інфармацыі і яе выкарыстанне. Дзяржава стварае неабходныя ўмовы для развіцця сродкаў масавай інфармацыі і нацыянальнага сегмента глабальнай сеткі Інтэрнет.Ва ўсе сферы жыццядзейнасці грамадства актыўна ўкараняюцца сучасныя інфармацыйна-камунікацыйныя тэхналогіі. Захоўваецца адставанне ад вядучых краін свету па ўзроўню інфарматызацыі. Ва ўмовах адкрытасці інфармацыйнай прасторы краіны і канкурэнцыі з боку замежнага інфармацыйнага прадукта недастатковымі застаюцца якасць і папулярнасць беларускага нацыянальнага кантэнту.

Асноўнымі патэнцыйнымі або рэальна існуючымі пагрозамі нацыянальнай бяспекі ў інфармацыйнай сферы з'яўляюцца: дэструктыўнае інфармацыйнае ўздзеянне на асобу, грамадства і дзяржаўныя інстытуты,

якое наносіць шкоду нацыянальным інтарэсам; парушэнне функцыянавання крытычна важных аб'ектаў інфарматызацыі. У інфармацыйнай сферы ўнутранымі крыніцамі пагроз нацыянальнай бяспецы з'яўляюцца: распаўсюджванне недакладнай або наўмысна скажонай інфармацыі, здольнай прычыніць шкоду нацыянальным інтарэсам Рэспублікі Беларусь, залежнасць Рэспублікі Беларусь ад імпарту інфармацыйных тэхналогій, сродкаў інфарматызацыі і абароны інфармацыі, некантралюемае іх выкарыстанне ў сістэмах, адмова ці разбурэнне якіх можа прычыніць шкоду нацыянальнай бяспецы, неадпаведнасць якасці нацыянальнага кантэнту сусветнаму ўзроўню; недастатковае развіццё дзяржаўнай сістэмы рэгулявання працэсу ўкаранення і выкарыстання інфармацыйных тэхналогій, рост значыннасці з выкарыстаннем інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій; недастатковая эфектыўнасць інфармацыйнага забеспячэння дзяржаўнай палітыкі; недасканаласць сістэмы забеспячэння бяспекі крытычна важных аб'ектаў інфарматызацыі, а таксама адкрытасць і ўразлівасць інфармацыйнай прасторы Рэспублікі Беларусь ад знешняга ўздзеяння; дамінаванне вядучых замежных дзяржаў у сусветнай інфармацыйнай прасторы, манапалізацыя ключавых сегментаў інфармацыйных рынкаў замежнымі інфармацыйнымі структурамі.

У інфармацыйнай сферы знешнімі крыніцамі пагроз нацыянальнай бяспецы з'яўляюцца: інфармацыйная дзейнасць замежных дзяржаў, міжнародных і іншых арганізацый, асоб, якая наносіць шкоду нацыянальным інтарэсам Рэспублікі Беларусь, мэтанакіраванае фарміраванне інфармацыйных падстаў для яе дыскрэдытацыі, нарастанне інфармацыйнага проціборства паміж вядучымі сусветнымі цэнтрамі сілы, падрыхтоўка і вядзенне замежнымі дзяржавамі барацьбы ў інфармацыйнай прасторы; развіццё тэхналогій маніпулявання інфармацыяй; шырокае распаўсюджванне ў сусветнай інфармацыйнай прасторы узораў масавай культуры, якія супярэчаць агульначалавечым і нацыянальным духоўна-маральным каштоўнасцям; спробы несанкцыянаванага доступу звонку да інфармацыйных рэсурсаў Рэспублікі Беларусь, якія прыводзяць да прычынення ўрон у яе нацыянальным інтарэсам.

Прыярытэтным напрамкам з'яўляецца ўдасканаленне нарматыўнай прававой базы забеспячэння інфармацыйнай бяспекі і завяршэнне фарміравання комплекснай дзяржаўнай сістэмы гарантавання інфармацыйнай бяспекі, у тым ліку шляхам аптымізацыі механізмаў дзяржаўнага рэгулявання дзейнасці ў гэтай сферы. Актыўна працягнецца распрацоўка і ўкараненне сучасных метадаў і сродкаў абароны інфармацыі ў інфармацыйных сістэмах, якія выкарыстоўваюцца ў інфраструктуры, якая з'яўляецца жыццёва важнай для краіны, адмова або разбурэнне якой можа аказаць істотнае адмоўнае ўздзеянне на нацыянальную бяспеку. Абарона ад знешніх пагроз нацыянальнай бяспецы ў інфармацыйнай сферы ажыццяўляецца шляхам удзелу Рэспублікі Беларусь у міжнародных

дагаворах, якія рэгулююць на раўнапраўнай аснове сусветны інфармацыйны абмен, у стварэнні і выкарыстанні міждзяржаўных, міжнародных глабальных інфармацыйных сетак і сістэм. Для недапушчэння тэхналагічнай залежнасці дзяржава захавае ролю рэгулятара пры ўкараненні замежных інфармацыйных тэхналогій.

Мэтамі абароны інфармацыі з'яўляюцца: забеспячэнне нацыянальнай бяспекі, суверэнітэту Рэспублікі Беларусь; захаванне інфармацыі аб прыватным жыцці фізічных асоб і невыдаванне персанальных дадзеных, якія змяшчаюцца ў інфармацыйных сістэмах, забеспячэнне правоў суб'ектаў інфармацыйных адносін пры стварэнні, выкарыстанні і эксплуатацыі інфармацыйных сістэм і інфармацыйных сетак, выкарыстанні інфармацыйных тэхналогій, а таксама фарміраванні і выкарыстанні інфармацыйных рэсурсаў; недапушчэнне неправамернага доступу, знішчэння, мадыфікацыі (змены), капіравання, распаўсюджвання і (або) прадастаўлення інфармацыі, блакіравання правамернага доступу да інфармацыі, а таксама іншых неправамерных дзеянняў. Абароне падлягае інфармацыя, неправамерныя дзеянні ў адносінах да якой могуць прычыніць шкоду яе ўладальніку, карыстальніку ці іншай асобе. Патрабаванні па абароне агульнадаступнай інфармацыі могуць устанаўлівацца толькі ў мэтах недапушчэння яе знішчэння, мадыфікацыі (змены), блакіравання правамернага доступу да яе. Інфармацыя, распаўсюджванне і (або) прадастаўленне якой абмежавана, а таксама інфармацыя, якая змяшчаецца ў дзяржаўных інфармацыйных сістэмах, павінны апрацоўвацца ў інфармацыйных сістэмах з прымяненнем сістэмы абароны інфармацыі, атэставанай у парадку, устаноўленым Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь. Не дапускаецца эксплуатацыя дзяржаўных інфармацыйных сістэм без рэалізацыі захадаў па абароне інфармацыі. Забеспячэнне цэласнасці і захаванасці інфармацыі, якая змяшчаецца ў дзяржаўных інфармацыйных сістэмах, ажыццяўляецца шляхам устанаўлення і захавання адзіных патрабаванняў па абароне інфармацыі ад неправамернага доступу, знішчэння, мадыфікацыі (змены) і блакіравання правамернага доступу да яе, у тым ліку пры ажыццяўленні доступу да інфармацыйных сетак.

Асноўныя напрамкі дзяржаўнай палітыкі ў гэтай сферы: фарміраванне і ажыццяўленне адзінай навуковай, навукова-тэхнічнай, прамысловай і інавацыйнай палітыкі з улікам існуючага навукова-вытворчага патэнцыялу і сучаснага сусветнага ўзроўню развіцця інфармацыйных тэхналогій; стварэнне ўмоў для ефектыўнага ўдзелу грамадзян, юрыдычных асоб і дзяржавы ў міжнародным супрацоўніцтве, забеспячэнне інфармацыйнай бяспекі для грамадства і дзяржавы шляхам удасканалення заканадаўства, стварэнне ўмоў для ефектыўнага выкарыстання глабальных (міжнародных) інфармацыйных сетак.

Дзяржаўная палітыка забеспячэння інфармацыйнай бяспекі Рэспублікі Беларусь вызначае асноўныя напрамкі дзейнасці органаў дзяржаўнай

улады і суб'ектаў у гэтай галіне, парадак замацавання іх абавязкаў па абароне інтарэсаў краіны ў інфармацыйнай сферы ў рамках напрамкаў іх дзейнасці і грунтуецца на захаванні балансу інтарэсаў асобы, грамадства і дзяржавы ў інфармацыйнай сферы.